

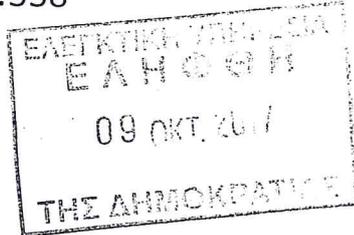

26.16.001.00), 011

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Γραφείο Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας

Αρ.Φακ. : Γ.Ε. 93/84.Υ.338

9 Οκτωβρίου 2017

Δρα Οδυσσέα Μιχαηλίδη
Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας

ΘΕΜΑ: Διεξαγωγή έρευνας αναφορικά με τις συνθήκες και το σκεπτικό της πρότασης για την παραγωγή και απορρόφηση του παράγωγου δευτερογενούς καυσίμου SRF/RDF στην Κύπρο από τη νέα Μονάδα Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων στο Πεντάκωμο (Ο.Ε.Δ.Α. Λεμεσού).

Αναφέρομαι στην επιστολή σας ημερ. 2.10.2017 σχετικά με το πιο πάνω θέμα και παρατηρώ τα ακόλουθα:

Τα θέματα τα οποία εγείρονται στην επιστολή σας περιστρέφονται γύρω από το Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας την 22.9.2017, με το οποίο αποφασίστηκε η σύσταση Ερευνητικής Επιτροπής αναφορικά με τις συνθήκες και το σκεπτικό για την παραγωγή και απορρόφηση του παράγωγου δευτερογενούς καυσίμου SRF/RDF στην Κύπρο από τη νέα Μονάδα Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων στο Πεντάκωμο (ΟΕΔΑ Λεμεσού).

Κατ' αρχάς θα πρέπει να επισημάνω ότι στην επιστολή σας, θέτετε ένα υπόβαθρο γεγονότων που σχετίζεται με τα υπό εξέταση γεγονότα, όπως είναι π.χ. η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 30.10.13, η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 5.11.2015 για την έγκριση νέας στρατηγικής αποβλήτων, επίσημα τηρηθέντα πρακτικά συσκέψεων κλπ.

Το περιεχόμενο των ως άνω και οποιωνδήποτε άλλων εγγράφων επισυνάπτονται στην επιστολή σας, τα θεωρώ ως πραγματικά γεγονότα τα οποία και λαμβάνω υπόψιν για σκοπούς της παρούσας γνωμάτευσης. Δεν μπορώ όμως να λάβω υπόψιν μου οποιεσδήποτε δικές σας εκτιμήσεις ή αξιολογήσεις γεγονότων, ούτε και τυχόν επιχειρηματολογία, εφόσον κάτι τέτοιο συνιστά θέμα υποκειμενικής άποψης, με την οποία κάποιος τρίτος, δυνατόν να διαφωνεί.

Η μελέτη του υλικού που έχετε διαθέσει μέσω της επιστολής σας, αναδεικνύει τις ακόλουθες κύριες διαπιστώσεις:

1. Το θέμα του τρόπου και της χάραξης σχεδιασμού και διαχείρισης οικιακών αποβλήτων, είναι θέμα το οποίο εμπίπτει στις εξουσίες της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία ασκείται από το Υπουργικό Συμβούλιο.
2. Υπουργικά Συμβούλια προηγούμενων κυβερνήσεων χάραξαν πολιτική και στρατηγική διαχείρισης αποβλήτων από το 2003.
3. Η στρατηγική αυτή προηγούμενων κυβερνήσεων, προνοούσε την κατασκευή ΟΕΔΑ στην επαρχία Λεμεσού και κατασκευή ΟΕΔΑ και ΧΥΤΥ στην επαρχία Λευκωσίας.
4. Με την απόφαση του ημερ. 30.10.2013 το Υπουργικό Συμβούλιο της παρούσας κυβέρνησης, διαφοροποίησε την εφαρμοζόμενη μέχρι τότε πολιτική διαχείρισης αποβλήτων και τα κύρια σημεία της νέας στρατηγικής ήσαν η μη κατασκευή ΟΕΔΑ στη Λευκωσία παρά μόνο ΧΥΤΥ και η επανεξέταση του θέματος στην περίοδο 2014-2020 και η πρόωθηση της κατασκευής ΟΕΔΑ μόνο στην επαρχία Λεμεσού.

5. Με απόφαση του το Υπουργικό Συμβούλιο της παρούσας κυβέρνησης στις 5.11.2015, ενέκρινε νέα Στρατηγική Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων για την περίοδο 2015-2021.
6. Ως προς την σημερινή κατάσταση πραγμάτων στο θέμα της διαχείρισης αποβλήτων, διαπιστώνεται ότι τα προβλήματα στον τομέα τούτο, παραμένουν, με προεξάρχον αυτό της συνεχιζόμενης ύπαρξης και λειτουργίας του σκουβαλότοπου Κοτσιάτη στη Λευκωσία. Για το θέμα τούτο, η Κυπριακή Δημοκρατία καταδικάστηκε από το ΔΕΕ στην υπόθεση C-412/12 ημερ. 18 Ιουλίου 2013 και η συνεχιζόμενη καθυστέρηση στο κλείσιμο του εκθέτει τη Δημοκρατία σε επιβολή προστίμου από το ΔΕΕ, ύψους μέχρι και €30.000 ημερησίως από την ημερ. έκδοσης της απόφασης του.

Κατά τη συνεδρία του της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 2017, το Υπουργικό Συμβούλιο διόρισε τους κ.κ. Δώρο Ιωαννίδη ως Πρόεδρο, και Αντώνη Ζορπά και Σωτήρη Μαρκίδη ως Μέλη Ερευνητικής Επιτροπής. Σύμφωνα με τους όρους εντολής της, η Επιτροπή θα ερευνήσει τα πιο κάτω :

- (α) Κατά πόσο ο σχεδιασμός που έγινε το 2003 και τροποποιήθηκε το 2009, ανταποκρινόταν στις ανάγκες της Κύπρου και ικανοποιούσε τις απαιτήσεις των Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαχείριση του περιβάλλοντος, κατά πόσο η παραγωγή SRF/RDF ήταν η ιδανικότερη για τις ανάγκες της Κύπρου, κατά πόσο έγιναν πλήρεις και τεκμηριωμένες τεχνοοικονομικές μελέτες για όλα τα στάδια της διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων, περιλαμβανομένης και της αξιοποίησης του παράγωγου δευτερογενούς καυσίμου, και σε ποιο βαθμό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το συνολικό σχεδιασμό και υπό ποιους όρους και προϋποθέσεις.

- (β) Δεδομένου ότι δόθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαβεβαιώσεις, τόσο γραπτές όσο και προφορικές, από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, ότι στην Κύπρο υπήρχε μια δεδομένη αγορά/αποδέκτης, αυτή του Τσιμεντοποιείου Βασιλικού, για την απορρόφηση του SRF/RDF, αλλά ταυτόχρονα θα διεξαγόταν και διαγωνισμός για σκοπούς ανταγωνισμού έξι μήνες πριν από την ολοκλήρωση του έργου, η Επιτροπή καλείται επίσης να διερευνήσει κατά πόσο έγιναν διαβουλεύσεις με το Τσιμεντοποιείο Βασιλικού και πού κατέληξαν, κατά πόσο έγινε SRF/RDF στην Κύπρο, κατά πόσο αναλήφθηκαν δεσμεύσεις έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ζήτημα της διάθεσης SRF/RDF και, εάν ναι, στη βάση ποιων δεδομένων, και το σκεπτικό σύμφωνα με το οποίο την ευθύνη για τη διάθεση του SRF/RDF, ανέλαβε το κράτος και όχι ο ανάδοχος, όπως συμβαίνει με τα ανακτώμενα ανακυκλώσιμα υλικά.
- γ) Δεδομένου ότι στις τεχνικές προδιαγραφές του έργου όπως περιγράφονται στα έγγραφα προσφορών, αναφέρεται ότι το παραγόμενο SRF/RDF προορίζεται για καύση σε αποτεφρωτήρα και όχι σε τσιμεντοβιομηχανία, καλείται επίσης η Επιτροπή να διερευνήσει κατά πόσο υπήρξε ποτέ πολιτική απόφαση και προγραμματισμός για ένα τέτοιο έργο, κατά πόσο υπάρχουν τεchnοοικονομικές μελέτες που συνηγορούν υπέρ της δημιουργίας αποτεφρωτήρα, με ποιο σκεπτικό ο αποτεφρωτήρας παρέμεινε η μοναδική επιλογή για την απορρόφηση του SRF/RDF, αφού είναι γνωστό ότι η επιλογή της δημιουργίας αποτεφρωτήρα δεν εγκρίθηκε στο στάδιο της περιβαλλοντικής μελέτης, και κατά πόσο αξιολογήθηκαν οι οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην περίπτωση που η δημιουργία αποτεφρωτήρα δεν είναι βιώσιμη.

(δ) Ενόψει της λειτουργίας της Ο.Ε.Δ.Α. Λεμεσού τον Οκτώβριο 2017 και του ενδεχομένου αποθήκευσης του παραγόμενου SRF/RDF για περίοδο μέχρι δύο χρόνια, σε ανοικτό χώρο, μέχρι την εύρεση αποδέκτη, η Επιτροπή καλείται επίσης να εξετάσει κατά πόσο είναι ρεαλιστικό το χρονοδιάγραμμα των δύο χρόνων για εξεύρεση μόνιμης λύσης, εάν υπάρχει πρόβλεψη για εναλλακτική λύση, στην περίπτωση που η δημιουργία αποτεφρωτήρα αποβεί ή αποδειχθεί οικονομικά και περιβαλλοντικά μη ρεαλιστική, κατά πόσο μελετήθηκαν οι διεθνείς πρακτικές και το κόστος αποξένωσης του SRF/RDF, σε περίπτωση μη ύπαρξης αγοράς για διάθεση του στην Κύπρο, εάν υπάρχει κατάλληλος χώρος φύλαξης χωρίς περιβαλλοντικές και υγειονομικές επιπτώσεις, κατά πόσο πραγματοποιήθηκαν μελέτες για πιθανούς κινδύνους (μόλυνση περιβάλλοντος, ανάφλεξη κλπ) από την έκθεση του δευτερογενούς καυσίμου στις καιρικές συνθήκες της Κύπρου, και τέλος, εάν πραγματοποιήθηκαν οι αναγκαίες μελέτες και/ή λήφθηκαν υπόψη οι εκθέσεις ή απόψεις εμπειρογνωμόνων αναφορικά με οποιαδήποτε εξειδικευμένα ζητήματα που σχετίζονται με τις συνθήκες και το σκεπτικό της πρότασης για την παραγωγή και απορρόφηση του παράγωγου δευτερογενούς καυσίμου SRF/RDF.

Με την προαναφερθείσα επιστολή σας, ζητείτε την γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, ως προς το κατά πόσο ο διορισμός Ερευνητικής Επιτροπής και δὴ της συγκεκριμένης Επιτροπής, διασφαλίζει την ανεξάρτητη, αντικειμενική και αμερόληπτη διερεύνηση των λόγων για τους οποίους η διαχείριση αστικών αποβλήτων οδηγήθηκε στην κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα. Ζητείτε επίσης όπως διακριβωθεί κατά πόσο ο διορισμός της Ερευνητικής Επιτροπής (Ε.Ε.) από το Υπουργικό Συμβούλιο, λήφθηκε καθ' υπέρβαση εξουσίας και/ή συνιστά παραβίαση του περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμου και και/ή των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου.

Με τα πιο πάνω δεδομένα, το πρώτο ερώτημα σας που έγκειται στο κατά πόσο ο διορισμός της Ερευνητικής Επιτροπής από το Υπουργικό Συμβούλιο διασφαλίζει «την ανεξάρτητη, αντικειμενική και αμερόληπτη διερεύνηση των λόγων που έχουν οδηγήσει τη χώρα μας στη δεινή κατάσταση που έχει βρεθεί ως προς τη διαχείριση αστικών αποβλήτων», δεν μπορεί παρά να τύχει αρνητικής απάντησης, για ένα απλό λόγο: Ότι εν πάση περιπτώσει, αυτός δεν φαίνεται να ήταν ο σκοπός, το ζητούμενο, δηλαδή, για το οποίο το Υπουργικό Συμβούλιο διόρισε τη συγκεκριμένη Ερευνητική Επιτροπή. Όπως είναι φανερό από τους προεκτεθέντες όρους εντολής της Ερευνητικής Επιτροπής, δεν ανατέθηκε σ' αυτήν η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους η χώρα μας, μετά από τόσα χρόνια οδηγήθηκε στη σημερινή δεινή κατάσταση. Εάν αυτός ήταν ο σκοπός του Υπουργικού Συμβουλίου, οι όροι εντολής θα κάλυπταν όλη τη περίοδο και όλες τις καταστάσεις πραγμάτων, λήψεις αποφάσεων κλπ, από το αρχικό στάδιο διαχείρισης του θέματος τούτου από άλλες διακυβερνήσεις, μέχρι και σήμερα. Όμως αντ' αυτού, οι όροι εντολής περιλαμβάνουν 4 συγκεκριμένα μόνο θέματα ((α) –(δ) ανωτέρω) τα οποία αναφέρονται σε σχεδιασμό, πράξεις, αποφάσεις και ενδεχόμενες παραλείψεις που έγιναν κατά τους σχεδιασμούς του 2003 που τροποποιήθηκαν το 2009, όπως αυτοί υλοποιήθηκαν κατά καιρούς και που παρουσιάζονται να δημιουργήσαν καταστάσεις πραγμάτων που θα πρέπει μόνο εκείνες να διερευνηθούν.

Με δεδομένα τα όσα αναφέρετε και τεκμηριώνετε στην επιστολή σας, σύμφωνα με τα οποία το Υπουργικό Συμβούλιο της παρούσας κυβέρνησης με τις αποφάσεις του της 30^{ης} Οκτωβρίου 2013 ουσιαστικά ανέτρεψε τους σχεδιασμούς και αποφάσεις προηγούμενων κυβερνήσεων και με τις αποφάσεις του της 5^{ης} Νοεμβρίου 2015, τις υποκατέστησε με νέα στρατηγική, για να καθίστατο δυνατή η διερεύνηση των λόγων για τους οποίους το θέμα οδηγήθηκε στη σημερινή του κατάσταση, θα έπρεπε ασφαλώς να συγκαταλέγονταν στους όρους εντολής της Ε.Ε. και τα όποια

θέματα ηγέρθηκαν, αποφάσεις που λήφθηκαν κλπ κατά τη διάρκεια της θητείας της παρούσας κυβέρνησης. Ή καλύτερα, θα μπορούσαν οι όροι εντολής της Ε.Ε. να είχαν συνταχθεί κατά γενικώτερο τρόπο έτσι ώστε να ανατίθεται στην Επιτροπή το έργο της πλήρους διερεύνησης του θέματος της διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων, από της γενέσεως του και από της λήψης των αρχικών αποφάσεων, μέχρι και σήμερα. Στο σημείο τούτο, εξάγονται οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

1. Το Υπουργικό Συμβούλιο για το θέμα της διαχείρισης οικιακών αποβλήτων, επέλεξε να αναθέσει τη διερεύνηση μόνο πράξεων, αποφάσεων και παραλείψεων προηγούμενων κυβερνήσεων.
2. Με τους συγκεκριμένους όρους εντολής που έδωσε στην Ε.Ε. δεν είναι δυνατή η διερεύνηση θεμάτων που εγείρονται κατά την συνεχιζόμενη διαχείριση του ίδιου θέματος από το Υπουργικό Συμβούλιο της παρούσας κυβέρνησης.

Κατά την άποψη μου, με δεδομένο ότι παρουσιάζονται αμφισβητήσεις ως προς τους λόγους για τους οποίους το θέμα διαχείρισης οικιακών αποβλήτων δεν έχει ακόμα επιλυθεί και βρίσκεται σε δεινή κατάσταση και με επίσης δεδομένη την αμφισβήτηση της ορθότητας του τρόπου διαχείρισης του από τη μία ή την άλλη κυβέρνηση και της αμφισβήτησης της ορθότητας των εκατέρωθεν και διαδοχικά ληφθεισών αποφάσεων και γενόμενων σχεδιασμών, θα πρέπει απαραίτητα να τύχει αντικειμενικής, αμερόληπτης και ενδεδειγμένης διερεύνησης, όλο το φάσμα των χειρισμών που έγιναν, οποθεδήποτε γενομένων, μέχρι την σημερινή κατάσταση πραγμάτων.

Με δεδομένη την αναπόφευκτη εμπλοκή και συμπερίληψη σε μια τέτοια έρευνα πράξεων, αποφάσεων ή παραλείψεων και του Υπουργικού Συμβουλίου της παρούσας κυβέρνησης, έπεται ότι το παρόν Υπουργικό Συμβούλιο δεν θα ενομιμοποιείτο με βάση τις πρόνοιες του περί Ερευνητικών Επιτροπών Νόμου

Κεφ.44 να προβεί είτε σε διορισμό άλλης Επιτροπής για τα υπολειπόμενα θέματα ή σε διερεύνηση των όρων εντολής της υφιστάμενης, ήδη διορισθείσας Ε.Ε. Έχω επίσης την άποψη ότι ενδεχόμενα, το παρόν Υπουργικό Συμβούλιο, να μη ενομιμοποιείτο να διορίσει το ίδιο την Ε.Ε. την οποία διόρισε, για τον ακόλουθο λόγο: Μπορεί οι όροι εντολής τους οποίους έδωσε στην Ε.Ε. να μη αναφέρονται ευθέως στη διερεύνηση γεγονότων σε χρονική περίοδο επί παρούσας διακυβέρνησης και με αυτή την έννοια, να μη εμπλέκεται το ίδιο ή τα μέλη του ευθέως, στην έρευνα. Όμως, δεν μπορεί να αγνοηθεί το γεγονός, ότι εφ' όσον το Υπουργικό Συμβούλιο αυτής της κυβέρνησης, παρουσιάζεται να διαφώνησε και να διαχώρισε τη θέση του και να υποκατάστησε την υπό διερεύνηση ακολουθηθείσα πολιτική, αυτό σημαίνει ότι αναπόφευκτα και έμμεσα, το αποτέλεσμα της ανατεθείσας έρευνας, θα συναρτηθεί και με την ορθότητα ή μη της πολιτικής του Υπουργικού Συμβουλίου της παρούσας Κυβέρνησης. Εξ επαγωγής και χωρίς πλήρη διερεύνηση. Αντιλαμβάνομαι επίσης τη θέση σας σύμφωνα με την οποία κάποια εκ των γεγονότων που τίθενται υπό διερεύνηση με τους Όρους Εντολής της διορισθείσας Ερευνητικής Επιτροπής (πχ. διαβεβαιώσεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύνταξη προδιαγραφών), παρουσιάζονται να συνεχίστηκαν και επί της παρούσας κυβέρνησης.

Εκείνο το οποίο θα μπορούσε να γίνει, υπό τις περιστάσεις, θα ήταν όπως ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος σύμφωνα με τον προαναφερθέντα νόμο έχει εξουσία να διορίζει Ερευνητική Επιτροπή, αν διαφαίνεται ότι στα υπό διερεύνηση ζητήματα εμπλέκεται το Υπουργικό Συμβούλιο, προβεί σε μια από τις ακόλουθες δύο εναλλακτικές ενέργειες:

- α. Να διορίσει ο ίδιος, Ε.Ε. για τα θέματα που δεν καλύπτονται από τους όρους εντολής της διορισθείσας ήδη Ε.Ε., έτσι ώστε να καλυφθεί η κατάσταση πραγμάτων μέχρι και σήμερα.

- β. Να διορίσει ο ίδιος μία νέα Ε.Ε. με ευρείς όρους εντολής οι οποίοι να καλύπτουν την όλη διαχείριση του θέματος από τη γένεση του μέχρι και σήμερα.

Κατά την άποψη μου όμως και οι δύο πιο πάνω επιλογές ή καλύτερα, καμμία από αυτές, δεν προσφέρουν από μόνες τους την καλύτερη, υπό τις περιστάσεις λύση.

Ως προς την πρώτη επιλογή, πιστεύω ότι είναι παράδοξο και αδιανόητο να έχουμε δύο Ε.Ε. οι οποίες να τρέχουν παράλληλα με όρους εντολής που η μία να καλύπτει μια περίοδο και κάποιες αποφάσεις και η άλλη την επόμενη περίοδο και τις επακολουθήσασες αποφάσεις, για τον χειρισμό του ίδιου ακριβώς εξελισσόμενου θέματος. Ως προς την δεύτερη επιλογή, θα ήταν ακόμα πιο παράδοξο και αδιανόητο, να τρέχει η μία Ε.Ε. που έχει ήδη διοριστεί για να εξετάσει τις πράξεις/αποφάσεις μιας περιόδου μόνο και να τρέχει παράλληλα με αυτή, μια άλλη Ερευνητική Επιτροπή η οποία θα καλύπτει και αυτή την ίδια περίοδο και τις ίδιες πράξεις/αποφάσεις αλλά συνάμα και τις επακολουθήσασες.

Πιστεύω ότι, υπό τις περιστάσεις, η μόνη προσφερόμενη ορθή, ασφαλής και δίκαιη λύση θα πρέπει να βασίζεται σε μια πολύ ουσιώδη προκείμενη:

Ότι το θέμα της διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων είναι θέμα ενιαίο και αδιαχώριστο και θα πρέπει να τύχει ενδεδειγμένου, αντικειμενικής και αμερόληπτης διερεύνησης ως προς τους λόγους για τους οποίους περιήλθε στη σημερινή του κατάσταση, εξετάζοντας όλα τα γεγονότα από τη γένεση του θέματος, μέχρι και σήμερα.

Κάτι τέτοιο, κατά την άποψη μου, μπορεί να γίνει μόνο εάν το Υπουργικό Συμβούλιο ανακαλέσει το διορισμό και τους όρους της εντολής της διορισθείσας Ε.Ε. και ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, προχωρήσει τότε στο διορισμό νέας Ε.Ε. εφ' όλης της ύλης.

Λόγω της φύσεως και του αντικειμένου της παρούσας γνωμάτευσης μου, θεωρώ καθήκον μου όπως την κοινοποιήσω προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο.

Κώστας Κληρίδης
Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας

- Κοιν.:** 1. Α.Ε.
Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας
2. Μέλη Υπουργικού Συμβουλίου